

bul-Həsən Haraqanı hözürütləri buyurur:

“Allah (c.c) sizi dünyaya təmiz gətirdi, siz də Onun huzuruna kirlənmiş gətirməyin!”[\[1\]](#)

[İnsan dünyaya bulanıq bir bətdən gəlmiş halda gözəl ətir saçır, gözlərə aydınlıq, könüllərə fərah verir. Bu, onun məsumluğundan doğan paklığından irəli gəlir. Allah-Təala da bizim dünyaya göndərildiyimiz kimi tərtəmzi qalmağımızı, dürüst həyat yaşayıb, əməl dəftərini ləkələmədən, yeni tərtəmiz halda hüzuruna çıxmağımızı istəyir. Buna görə də ayeyi-kərimədə belə buyurulur:

“(İnsanların diriləcəyi) **o gün nə mal fayda verər, nə də övlad. Ancaq Allaha qəlbi-səlim**(təmiz bir qəlb)
ilə gəlirlər
(o gün fayda görərlər)
.”
(əş-Şüəra, 88-89)

Beləliklə biz qullarından qəbul edəcəyi ən qiymətli hədiyyənin “qəlbi-səlim” olduğunu bəyan edir.

Qəlbi-səlim təzkiyə olunmuş, təmizlənmiş, nöqsanlardan azad olmuş, tərtəmiz bir qəlbdir. Buna necə nail olmaq mümkündür? Təbii ki, günah və üsyan kirlərindən, nəfsani ehtirasların qatılığından qəlbi mühafizə edərək. İnsanlıq zərurətindən dolayı özümüzü qoruya bilmədiyimiz günah kirlərini də dərhal peymançılıq göz yaşlarıyla yuyub, xüsusilə səhər vaxtlarında tövbə və istiğfar ilə təmizləyərək... Hüzuri-ilahiyyə ağ üzle, könül hüzuru və rahat vicdanla çıxıb bilmək söylərilə, təqva sahibi bəndə olaraq...

Çünki Allah-Təala qullarını səadət və asayiş yurdu olan cənnətə dəvət edir. Lakin cənnət

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırını dəyişikliklər 31.05.13 05:32

Lətif diyarıdır. Oraya ancaq kəsafətdən təmizlənmiş, yəni günah kirlərindən təmizlənərək lətif hala gəlmiş olanlar qəbul edilirlər. Necə ki, ayeyi-kərimədə bu həqiqətə belə diqqət çəkilir:

“Rəbbindən qorxanlar da dost-dost Cənnətə gətiriləcəklər. Nəhayət, ora çatınca onun qapıları açılacaq və (cənnət) gözünə çiləri (onlara): “Salam sizə! Xoş, tərtdə miz gəldiniz! Bədi qalacağınız Cənnətə daxil olun!” – deyəcəklər”. (Əz-Zumər, 73)

Nəticə etibarilə nə qədər ki, bu gün imkanımız var, günah və məsiyyət kirlərindən təmizlənmək məcburiyyətindəyik. Gənclik və sağlamlığa güvənərək tövbə və istiğfarı sonra-ya saxlamaq mənən həlak olmağa səbəbdir. Bu həqiqətə işarə ilə **Muhamməd Məsum Sirhindi həzrət** gənc tələbələrinə belə nəsihət edir:

“Övladım! Ömrün ən qiymətli zamanı gənclik günləridir. İnsanın güclü-qüvvətli olduğu, bədən üzvlərinin sağlam olduğu bu günlər keçər və ömrün ən zəif vaxtı gəlib çatar. Nə yazıq ki, insanlar ən şərəfli qazanc olan mərifətullahı gəlib-gəlməyəcəyi müəyyən olmayan qocalıq vaxtına saxlayırlar. Ömrün ən şərəfli vaxtlarını ən rəzil varlığa, nəfsani həvəslərə sərf edirlər. Unutma ki; **“Sabah edən də deyən də həlak oldu!”** ^[2]

Buna görə Haqq-Təala əldə fürsət varkən tez-tez tövbə və istiğfarı əmr edir. Çünki işlənən hər günah qəlbi qaraldan bir ləkədir. Bu ləkələr çoxaldıqca sonda qəlb qəsvət və üsyan qaranlığına gəlmələr. Tamamilə səhsiz bir qul ola bilmək heç bir bəşər üçün mümkün olmadığından insan oğlu üçün daimi mənəvi təmizlənmə cəhdində olmaq şərtidir. Necə ki, ayeyi-kərimədə Uca Rəbbimiz buyurur:

“...Allah tövbə edənəri də, tərtdə mizləndirənəri də sevər”.(əl-Bəqərə, 222) Yəni Allah-Təala zahiri təmizliklə zahirini, tövbə və istiğfar ilə də daxil əməllərini təmizləyən qullarını sevdini bəyan edir.]

Bul-Həsən Haraqani həzrət buyurur:

“Ali mərbutə ucalan Haqq dostları ixtisarla işlədikləri məlləri ilə yanaşı nəfslərini də zəkiyə etdikləri üçün yüksəlirlər.”^[3]

[Mənəvi tərbiyədən keçməmiş xam bir nəfs ilə edilən əməllər nə qədər ixtisarla ifa edilmiş kimi görülsə də surətdən ibarətdir, xüsus, hüsur və

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

könül bolluğundan uzaqdır. **Necə ki, İmam Rəbbani həzrəti:**

“Nəfsi-mutmənnəyə qədr edilən ibadət rəvə qulluq tərqlidir.Nəfsi-mutmənnədə isə bunlar tərqliddən tərqlə həqqə çevrilir (yəni kamala çatır);”- buyurmuşdur

.

Mövlana həzrəti də belə buyurur:

“Gündüz kimi işıq saçmaq istəyirsən, gecəyə bənzəyən nəfsani arzulanı yandırmalısən!”

Yeni nəfsin bitməyən arzularını riyazət və mücahidə atəşiylə yandırır onu ruhun enerjisinə çevirmək lazımdır. Həqiqətən nəfs tərbiyə edilərək ayaq altına alındığı zaman sahibini sanki meraca yüksəldən bir vasitə olar. Lakin bunun əksinə, xam həlilyə buraxılıb baş üstündə daşınsa, insanı aşağıların ən aşağısına salan mənəvi iflas səbəbi olar.

Nəfsi təzkiyə ilə mənlük aradan çıxarılmadığı müddətcə, ibadət, müamələ və xidmətlərə təkəbbür, lovgalıq və eqoizm başda olmaqla bir çox nəfsani məqsədin qarışma təhlükəsi həddən artıqdır. Necə ki, **Həzrət Mövlana** –quddisə sirruh- bir çuvalın dibindəki dəliyi bağlamadan içini doldurmağa çalışnağın bihudə əmək sərfindən ibarət olduğunu ifadə edir. Bu səbəblə saleh əməllərin Haqq qatında məqbul ola bilməsi üçün ilk növbədə nəfsin xam xüsusiyyətlərindən xilas olmaq zəruridir.

Beləliklə hər insanın nəfs tərbiyəsindən keçərək “mutmənnə” və ondan da yuxarı mərtəbələrə çatmaq üçün səy göstərməsi zəruridir. Bu tərbiyə nəticəsində iman və əxlaqın səviyyə qazanması, ibadətlərin də məqbul olmasına zəmin hazırlayar.

Bu barədə **Sami bəndi** həzrətləri belə buyurmuşdur:

“Həqiqi mənada İslama girən bilmək nəfsi-məmmarını aradan qaldırmağa və ilahi mərtəbəyə tabe olmağa bağlıdır. Buna görə də nəfsi-mutmənnəyə yüksələn və nəfsi-məmmarını, yalnız qəlbini tərqlidən meydana gətirən İslama “M

əcazi İslam” deyirlər.

N

“Nəfsi-mutmənnəyə məmmarın bəsinə çatdır

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

ıqdan sonra olan imana isə "H

ı qıqı iman" deyilir."

]

bul-Həsən Haraqanı həzrətli buyurur:

"Namaz və orucun fərz olması və ifasının zəruriliyi kimi fəkəbbürü, həsədi və ehtirasları da qəlbə n uzaqlaşdırmaq da zəruridir." [4]

"Təndirdən paltarına bir qığılıcımcı sıçrasa, dərhal onu söndürməyi çalışırsan. Bəs dinini yandıracaq olan odun, yəni fəkəbbür, həsəd və riya kimi pis sifətlərin qəlbəndə yer etməsinə necə dözürsən?" [5]

[Mömin dinin zahiri və batini hökmlərinə riayət etmək nəticəsində kamala çatır. Dinin dəstəmaz, namaz, oruc, zəkat kimi zahiri fərzləri olduğu kimi gözəl əxlaqa, təmiz vicdana sahib olmaq, mərhəmət, şəfqət, fədakarlıq, ixtlas və təqva kimi batini fərzləri də var.

Həmçinin dində içki, zina, qumar, faiz kimi zahiri haramlar olduğu kimi lovğalıq, təkəbbür, riya, özünü bəyənmə, xəsislik, həsəd, sui-zən kimi batini haramlar da var. Ayeyi-kərimədə buyrulur: **"Günahın aşkarından da, gizlisindən də qorun!"** (əl-Ənam, 120) Yeni möminin zahiri haramlardan uzaq durması zəruri olduğu kimi, ruhuna zəhər saçan batini haramlardan çəkinməsi də bir o qədər zəruridir. Hətta bir çox batini haram, -mənəvi həyatdakı nəticəsi baxımından- zahiri haramlardan daha təhlükəlidir. Buna misal qəbiləndən

Rəsulullah

(s.ə.s) belə buyurmuşdur:

"Qəlbəndə zərər qədər fəkəbbür olan kəs cənnətə girib bilməz..." (Müslim, İman, 147)

Gördüyümüz kimi batini günahları qəlbəndən ata bilmək ən az zahiri günahlardan uzaqlaşmaq qədər mühümdür. Təəssüf ki, ehtiras, həsəd, lovğalıq, riyakarlıq kimi haramlar əksəriyyətlə xəfifə alınadaq daha çox işlənməkdədir. Halbuki mənəvi həyatın xərçəngi olan bu kimi çirkinliklərdən qorunmaq daha da vacibdir.]

bul-Həsən Haraqanı həzrətli buyurur:

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

“Çox ağlayıb az gülün, çox susub az danışın, çox infaq edib az yeyin, başınızı yastıqdan uzaq tutun!” [6]

[Təsəvvüfi tərbiyədə mənən kamilləşmək üçün tətbiq olunan bəzi üsullar var. Bunlar **riyazət**, yeni nəfsə xoş gələn şeylərdən əl çəkmək və **mücahid**

, yeni nəfsin xoşua gəlməyən bəzi çətinliklərlə tərbiyə etməkdir. Bu, eyni zamandailahi və nəbəvi bir nəfs tərbiyəsi metodudur.

Əshabi-kiramdan **Abdurrahman bin Əvf** (r.a) buyurur:

“İslam nəfsə xoş gəlməyən çətin əmirlər gətirmişdi. Biz xeyirlərin ən xeyirlisini, nəfslərə ağır gələn bu çətin əmirlərdə tapdıq. Məsələn, Rəsulullah (s.ə.s) ilə Məkkədən çıxıb hicrət etmişdik. Nəfsimizə ağır gələn bu hicrətimizlə bizə fəzilət və zəfər bəxş olundu. Həmçinin Allah-Təalanın Qurani-Kərimdə:

“Bu, möminlərdən bir dənənin xoşuna gəlmişdi halda, Rəbbinin sənəni haqq uğrunda öz evindən çıxartmasına bənzərdir! Gözləri baxa-baxa ölüm sürükən nirmiş kimi, haqq (Bədr vuruşunun vacib olması) bəlli olduqdan sonra belə, onlar yenidən bu barədə sənənin mübahisə edirdilər”

buyuraraq tərif etdiyi kimi Allah Rəsulunu ilə Bədire çıxmışdıq. Allah-Təala burada da bizim üçün fəzilət və zəfər lütf etmişdi.

Xülasə, biz ən böyük xeyirlərə həmişə nəfsinizə ağır gələn bu kimi əmrlər sayəsində nail olmuşduq.” (Heysəmi, VII, 26-27)

Bul-Həsən Haraqanı həzrətlərin diqqət çəkdiyi xüsuslar da nəfsani ehtirasları qıraraq ruhaniyyəti inkişaf etdirmək üçün müraciət edilən tərbiyəvi üsullardandır. Bunlara qısaca toxunacaq olsaq:

Çok ağlayın, az gülün!

Dünyəvi sevinclərlə həddindən artıq gülmək, sevinmək və çılğın qəhqəhələr atmaq insana önündəki ölüm, qəbir, diriliş, hesab, sirat kimi çətin mənzilləri unutturur. Bu işə qəlblərin zərəfət və həssaslığını zədələyər, könlü feyzini yox edər. Bunun üçündür ki, Allah-Təala:

“Həmişə gülürsünüz, heç ağlamırsınız! Siz (qəflətinizdə) oynayırsınız, yəni nirsiniz (ona etina etməirsiniz).”(ən-Nəcm, 60-61) xəbərdarlığını

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

etmiş və başqa bir ayədə:

“Qazandıqlarının (qazandıqları günahların) cəzası (vəzi) olaraq az gülüb çox ağlasınlar!” (ət-Tövbə, 82) buyurmuşdur.

Rəsulullah (s.ə.s) də:

“Gülürəm, nim bildiklərimi bilsəydiniz, az gülür, çox ağlayardınız”,-buyurmuşdur. (Buxari, Təfsir, 12)

Rəsulullah (s.ə.s) bir gün gülən bir neçə insanlarla rastlaşmışdı. Onlara belə buyurdu:

“Cənnətdəki həmişəlik kitab aranızda olduğu halda siz gülürsünüz mü?!”

Orada olanlardan heç birini vəfat edəne qədər bir daha gülərkən görən olmadı. (Heysəmi, X, 307)

Haqq dostu **Mövlana həzrətləri** necə də gözəl söyləyir:

“Peşmanlıq alovu ilə dolu bir könüllü və nəmləli gözəl rüya və tövbə et! Çünki çiçəkli günəşli və nəm yerlərdə açar!..”

Çox susun, az danışın;

Ağzımıza girən loğma kimi ağzımızdan çıxan hər sözə də diqqət etməliyik. Çünki insan ağzından çıxan hər sözdən məsuldur.

Necə ki bir gün **Muaz bin Cəbəl** (r.a) **Həzrət Peyğəmbər** rəndən hansı əməli işləməyin daha xeyirli olacağını soruşmuş və bu məqsədlə xeyli saleh əməl sadalamışdı. Lakin Rəsulullah (s.ə.s) hə səfərində:

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

“İnsanlar üçün bundan daha xeyirlisi var”,- buyurmuşdu. Muaz (r.a):

“Atam-anam Sənə qurban olsun, insanlar üçün bunlardan daha xeyirli olan nədir?”,- deyər soruşduqda Allah Rəsulu (s.ə.s) ağzını göstərdi və:

“Xeyirli söz söyləməyi, susmaq!”,-buyurdu. Muaz (r.a):

“Danışdıqlarımızdan ötrü hesaba çəkiləcəyik?”,- deyər soruşdu. Rəsulullah (s.ə.s) Muazın dizinə xəfif vuraraq belə buyurdu:

“Allah xeyrini versin, ey Muaz! İnsanları üzü üstü deyər hətta sürük yəni dilin sözünü deyər başqa nədir ki? Kim Allaha və axirət gününə inanırsa, ya xeyirli söz söyləsin, ya da sussun, zərərli söz söyləməsin! Siz xeyirli söz söyləyərkən qazanc əldə edin, zərərli sözlərdən uzaq olaraq rahatlığa və sağlamlığa qovuşun”. (Bax. Hakim, IV, 319/7774)

Həzrət Peyğəmbər (s.ə.s):

“Rəbbim mənə sükutumun fəlakətli olmasını mənə etdi.”^[7] buyuraraq, sükutu da bir ibadət vəcdiylə yaşamağın lüzumuna diqqət çəkmişdir.

Doğrudan da nəfs cilovlanıb, ruh inkişaf etdikcə qəlbin üfqü genişlənməyə başlayar. O mömin artıq hər şeyə “Yaradan Rəbbinin adıyla oxu!” (əl-Ələq, 1) ayəsinin sirriylə, ibrət nəzəriylə baxar. Baxdığı hər şeydə də ilahi qüdrət təcəllilərini görərək qəlbən Allaha qovuşar.

Allah-Təala bizi elə bir imtahan dərşxanasında xələf etdi ki, hər şey bizə Onu xatırladır. Bunun idrak edilməsi üçün könüldən qəflət pərdəsinin qaldırılması zəruridir. Bu barədə aşağıdakı hadisə nə qədər ibrətlidir:

Tabiun nəslinin böyük şəxsiyyətlərindən Əbu Vail (r.ə.ə) nəql edir:

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırını dəyişikliklər 31.05.13 05:32

“**Abdullah bin Məsud** (r.a) ilə səfərə çıxdıq. **Rəbi bin Heysəm** də bizimlə idi. Bir dəmirçinin yanından keçdik. Abdullah (r.a) dayanıb odun içindəki demirə baxmağa başladı. Rəbi də oda baxdı və az qala yıxılacaqdı. Sonra Abdullah oradan ayrıldı. Fərat sahilində bir kürənin önünə gəldik. Abdullah (r.a) kürənin içindəki odun alovlarını gördükdə:

“**O (atış) onları uzaqdan görüncə (kafir) onun qəzəblə qaynamasını və uğultusunu eşidirdi. Onlar illəri boyunlarına bağlı vəziyyətdə o atışdan dar bir yerə atıldıqları zaman (Dünyada Allaha asi olduqlarına görə özlərini bəddua edib) ölüm diləyirdi.**” (Furkan, 12-13) ayeyi kəriməsini oxudu.

Bu zaman Rəbi özündən getdi. Onu evinə apardıq. Abdullah t günortaya qədər baş ucunda gözlədi, amma Rəbi ayılmadı. Axşama qədər gözlədi, nəhayət ki, Rəbi özünə gəldi...” (Əbu Ubeyd, *Fəzilətül-Quran*, s. 23)

Allah-Təala bizi tez-tez qüaməti təfəkkürə dəvət edir. Qurani-Kərimin xüsusilə son 2ç cüzündə tez-tez qiyamətdən xəbər verilir. Yer üzünə necə olacaq, səmələr necə olacaq, insanlar hansı hallara düşəcəklər və s... Məhz bu həqiqətlərin təfəkküründə irəliləyərək təqvada mərhələ qət etməyə çalışmalıyıq.

Cox infaq edin, az yeyin:

Mömin ehtiyac miqdarıyla kifayətlənib, möhtac olduğundan artığını infaq etməli, özü üçün kifayət miqdarını təyin edərkən də insafılı davranmalıdır. Hər məsələdə olduğu kimi bu işdə də Allah Rəsulunu, əshabi-kiramı və İslam böyüklərini özünə nümunə götürməlidir. Cəmiyyətin ümumi qəbul etdiyini nümunə götürməkdənsə, əsri-səadət cəmiyyətinə baxaraq halını yoxlamalıdır.

Abdullah Dəhlivi həzrətəri az yemək xüsusunda bu gözəl təşbehi edir:

“*Dünya həyatı bir gündür, o bir gündə də oruc tutmalıyıq.*” ¹⁸¹

Yeni nəfsimizi günahlardan və həddi aşmaqdan çəkəndirməliyik.

Həmçinin Allaha məhəbbətimizin göstəricisi Onun yolundakı fədakarlığımızdır. Ayeyi-kərimədə isə əsil fədakarlığa belə işarə olunur:

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

“Sevdiklərinizdən (Allah yolunda) xürcəlmədikcə “birr” (xeyrin kamillik nöqtəsinə) çatmırsınız...” (Ali-İmran, 92)

Bəşinizi yastıqdan uzaq tutun:

Yeni yuxunun əsiri olaraq, daxili dünyanızı qaraltmayın!

Haqq-Təala ilahi mükafatlarla müjdələdiyi bəxtiyar qulları haqqında belə buyuruyor:

“O müttəqilər gecələr çox az yatar, səhərlər vaxtlarında isə istiğfara davam edirdilər”.(əz-Zəriyat, 17-18)

Hizriət Süleyman (ə.s)-a anası belə nəsihət etmişdi:

“Övladım! Gecələr çox yatma! Çünki gecələr çox yatmaq insanı qiyamət gününə müflis edir!”(İbn Macə, İqamət, 174)

Bul-Hisn Haraqanı hizriyyəti buyurur:

“«Məni işləməyin ehtiyac yoxdur!» demirəm. Lakin işlədiyim məni özüm işlədiyimi, yoxsa başqasının səni işlətdiyini bilməni şərtdir. Səndə Allahın sərəməyi siyəti ticarətdir. Sərəməyi ni Allaha verib gətdikdən sonra Allah, axırda Allahdır. Ticarətin Onun saysındadır qazanc gəlir, sənin sayındadır deyil! Bazarda özü üçün pay görən oraya yolu yoxdur.” [\[9\]](#)

[Qulluq ədəbi xəta və nöqsanları nəfisdən, bütүн müvəffəqiyyətləri isə Allahdan bilməyi tələb edir.

Unutmamalıyıq ki, hamımız yoxdan var edildik. Var olmaq və milyonlarla varlıq içində əşrəfi-məxluqat sayılan “insan” kimi yaradılmaq üçün heç bir əvəz ödəmədik. Rəbbimiz biza fərqində olduğumuz və olmadığımız saysız lütfələrini heç bir qarşılıq almadan əhsan etdi.

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırını dəyişikliklər 31.05.13 05:32

Ona şükür üçün etdiyimiz ibadət, itaət, xidmət və saleh əməllər də Onun bizə lütfüdür əslində. Çünki O bizə bu yolda güc və imkan verdiyi üçün biz bunlara müvəffəq qılınıq. Bu səbəbdən özümüzdə aid heç bir sərmayəmiz yox. Sırf Allahın bizə verdikləriylə Onun rızasını cəlb etməyə çalışırıq.

Bir anlıq düşünek: Allah bizə göz nemətini lütf etməsəydi, necə görə bilərdik? Bədənimizə güc-qüvvət verməsəydi, necə hərəkət edə bilərdik? Bize tefəkkür qabiliyyəti verməsəydi necə düşünə bilərdik?..

Bir sözlə, əlimizdə nə qədər güc və sərmayə varsa, hamısı Allaha aiddir. Bu səbəblə bir müsəlmanın lüğətində "mən" sözü olmamalıdır. Könlündə mənlilik iddiası olmamalıdır. Qulluğunu unutmamalıdır. Əlindəki bütün nemətləri Haqdan bilərək: "Mən etdim, mən qazandım!" deməməli, daim: "Sən lütf etdin, ya Rəbb! Bu, Rəbbimin fəzlindəndir!" deməlidir...

Revayət olunduğuna görə Allah-Təala Həzret Musaya:

"**Filəronun yanına get, çünki o, mənə illi-başlı yolunu azıdı...**" (Ta-ha, 24) buyurduğu zaman Musa (ə.s), ailə üzvlərini və heyvanlarını za-hir-an əmə-nət edə-cəyi heç kim ol-ma-dı-ğı üçün:

"Ya Rəb-b! Ailə üzvlərim və heyvanlarım necə olacaq?", - de-di.

Bu zaman Haqq-Təala belə bu-yur-du:

"Ey Mu-sa! Məni tapdıqdan sonra daha nə istəyirsən? Sən Mənim əm-ri-mi yerinə yetirməyə çalış! Mənə bağ-lan və təslimiyyət gös-ter! İstə-səm, qur-du qo-yun-la-rı-na ço-ban, mələklərimi də ailənə mühafizəşi təyin edə-rəm.

Ey Mu-sa! Bu düşündüyün nədir? Anan səni də-ni-zə buraxdığı zaman sə-ni kim qur-tar-dı? Bun-dan son-ra səni kim yenidən anana qo-vuş-dur-du? Xatırlayırsanmı, sən qəza ilə bir nəfəri öl-dür-müşdün və Fi-ron öldürmək üçün səni axtarırdı, o va-xt səni on-dan kim qorudu?.."

Mu-sa (ə.s) bu sözləri hem din-le-yir, həm də hər cüm-lə-nin so-nun-da:

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

"SƏN, SƏN, SƏN, YA RƏB-Bİ.." deyir-di. [\[10\]](#)]

bul-Həsən Haraqanı həzrətəri buyurur:

"Allah-Təala bu dörd xüsusda bəndəsinə xitab edir: Bədəni, dil, qəlbi və mal. Bədəni xidmətə, dili zikrə vermək kifayət etmir! Qəlbi Allahla birlikdə olub malını da Allah yolunda səxavətlə xərcləməklə bu vəsətlə yolunda məsafə qət etmə bilməzsiniz!" [\[11\]](#)

[Haqq-Təala biz qullarından daim özünü birlikdə olan qəlbi-səlimə sahib olmağımızı istəyir. Buna görə bədənimizin Allah yolunda xidmətə, dilimizin də zikrə məşğul olması vacib olmaqla yanaşı kifayət etmir. Könlümüzün də daim Allah ilə olması və bu sayədə varlıq və mənlik iddiasından imtina edərək, hər şeyin heqiqi sahibinin Allah olduğu idrakında dərinləşməsi zəruridir. Allahın lütf etdiyi nemətlərdən yəne Onun rızası üçün fədakarlıq etmək surətiylə də həyatımızda bu qəlbi yaxınlığın tələb etdiyi hal və davranışları sərgiləməliyik.

Məsələn, zəkat dinə görə zəngin sayılan hər mömin üçün minimum bir fədakarlıq ölçüsüdür. Lakin insan sevdijinə sevgisi ölçüsündə fədakarlıq edər. Buna misal sayıla biləcək bu hadisə nə qədər hikmətlidir:

Şeyx Şibli həzrətlerini sınamaq məqsədi ilə fəqihlərdən biri ondan zəkatda malın nə qədərini infaq edilməli olduğunu soruşur.

Şibli həzrətləri:

"Bunun cavabını fəqiqlərin məzhəbinə görə, yoxsa Haqq aşiqlərinin məşrəbinə görə istəyirsiniz?,- deyər soruşur. Fəqiqlər:

"Hər ikisinə görə də olsun",- dedikdə Həzrət bu cavabı verir:

"Fəqiqlərin məzhəbinə görə, məsələn, iki yüz dirhəmin üzərindən bir il keçdikdən sonra, qırxdə birinə təqəbul edən beş dirhəmini vermək lazımdır. Aşiqlərin məşrəbinə görə isə dərhal iki yüz dirhəmin iki yüzünü də vermək, üstəlik "yaxamı qurtardım" deyər şükür etmək lazımdır".

Fəqiqlər belə deyir:

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırncı dəyişikliklər 31.05.13 05:32

"Biz bu məzhəbi alimlərimizdən öyrəndik".

Bunun cavabında Şeyx Şibli həzrətləri də belə buyurur:

"Biz də bu məşrəbi Əbu Bəkr Siddiqdən öyrəndik.

O, nəyi varda, hamısını Resul-i Əkrəm (s.ə.s) -in önünə qoydu..."

Nəticə etibarilə biz də Allahın sonsuz lütfələrini, mərhəmətinin böyüklüyünü, ehsan və ikramının əzəmətini təfəkkür edərək, imkanlarımız nisbətində Onun qullarına infaq və ehsan etməyə çalışmalıyıq. Ayeyi-kərimədə buyurulur:

"...Allah sənə ehsan etdiyi kimi, sən də (insanlara) ehsan et!.." (əl-Qasas, 77.)]

Allah-Təala hər birimizi dilində, dilində, halından, bir sözlə, bütün maddi-mənəvi imkanlarından ilahi riza yolunda infaq edib, sənə xavətlə, fədakar və xidmətli bəndələrindən eyləsin.

Amin!..

[1] Haraqani, *Nurul-Ulum*, s. 258.

[2] Muhamməd Məsüm, *Mi ktubat*, I, 63, №: 65.

[3] Əttar, *Tuzki rətul-Övliya*, s. 622.

Yazan redaktor

17.05.13 12:52 - axırını dəyişikliklər 31.05.13 05:32

[4] Attar, *Tezkiretül-Əvliyə*, s. 629.

[5] Hərakəni, *Nuru'l-Ulüm*, s. 239.

[6] Əttar, *Təzkirətül-Əvliyə*, s. 630.

[7] Bax. İbrahim Canan, *Hədis Ensiklopediyası*, XVI, 252, hədis № 5838.

[8] Rəuf Əhməd Mücəddidi, *Dürrü'l-Mərifət*, İstanbul 1998, s. 143.

[9] Əttar, *Təzkirətül-Əvliyə*, s. 625.

[10] Əhməd ər-Rüfai, *Halətül-Həqiqətül-Məlah* s. 337.

[11] Əttar, *Təzkirətül-Əvliyə*, s. 631. **bul-Hisn Haraqanı** həzrətini buyurur: